

ЗЛОЧІННІСТЬ — суспільно небезпечне явище, яке охоплює сукупність посягань на суспільні відносини, що охороняються кримінальним законодавством у певному місці та часі. Поняття «злочинність» відображає статистично узагальнену множину конкретних злочинних подій (у **кримінальному праві**) або саме її існування як об'єктивно наявного суспільно небезпечного явища (у **кримінології**). Воно є ключовим як у практиці притягнення винних осіб до **юридичної відповідальності**, так і при здійсненні запобіжних заходів з метою усунення або нейтралізації причин і умов скоєння злочинів. У системі З. окремі злочини необхідно розглядати як єдність особливого і загального.

Рівень З. — це її кількісно-якісна характеристика, яку вимірюють коефіцієнтами, обчислюваними в розрахунку злочинів або злочинців на 1000, 10 000 або 100 000 осіб населення; структура З. — це співвідношення видів (груп) злочинів, класифікованих за кримінально-правовими чи кримінологічними ознаками; динаміка З. — поточні зміни її рівня та структури за певний період часу. Додатковими показниками З. є обсяг і характер прямої чи непрямої шкоди від злочинів, завданої особі, суспільству, державі. Загалом З. характеризується стійким нігілістичним ставленням до кримінально-правових заборон, більшою чи меншою рецидивністю, організованістю.

За сучасних умов серед найактуальніших проблем суспільно-державної безпеки комплексна систематична боротьба зі З. у різних країнах за загальною значущістю посідає 2–3 місця. Необхідність значного посилення боротьби зі З. підтримують усі правосвідомі члени суспільства. Більшість політиків на шляху до влади також називає першочерговим завданням зниження рівня З. Це загальнолюдська проблема, пов'язана зі значним ускладненням, а часто й погіршенням умов життя, екологічного середовища, психічного здоров'я людей, розмиванням моральних цінностей тощо. До поширених причин З. належать також тіньова економіка, корупція,

пияцтво, наркоманія, проституція та ін. Складовими частинами загальної З. є жіноча З. і З. неповнолітніх, які тісно пов'язані між собою та мають певні особливості, зумовлені їхнім віковим, соціально-психологічним і біологічним статусом.

Важливе значення для зниження загального рівня З. мають:

- вивчення умов вибору антигромадських форм поведінки;
- пошук ефективних форм боротьби з нелегальним бізнесом, корупцією та організованою З.;
- розроблення концептуальних основ ранньої профілактики З.;
- врахування психологічних механізмів формування особистості неповнолітніх злочинців, які утворюють безпосередній резерв поповнення т. зв. злочинного світу тощо.

Загальна стратегія боротьби зі З. в Україні ґрунтується на координації правоохоронної діяльності щодо припинення правопорушень і злочинів та запобіганні їм із залученням до цієї роботи громадськості та на посиленні правового виховання усіх верств населення. Заходи боротьби зі З. передбачені у відповідних державних програмах. Головні державні структури з реалізації цих заходів — судово-слідчі та прокурорські органи, МВС, СБУ.

Рекомендована література

1. Лунеев В. В. Преступность XX века. Мировой криминологический анализ. Москва, 1997;
2. Лановенко І. І., Мельник П. В. Кримінологія. К., 1998;
3. Литвак О. М. Державний вплив на злочинність: Кримінал.-правове дослідж. К., 2000;
4. Моїсєєв Є. М. Кримінологія: Навч. посіб. К., 2006.

І. П. Лановенко

Бібліографічний опис:

Злочинність / І. П. Лановенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-16347>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).